

Utbildningsutskottets yttrande

1981/82: 1 y

över lönekostnader vid viss omskolning och omplacering (prop. 1981/82: 100, bilaga 11)

Till arbetsmarknadsutskottet

Genom beslut den 9 februari 1982 har arbetsmarknadsutskottet berett utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över motionerna 1981/82: 1069, 1981/82: 1971 och 1981/82: 2010. Med anledning av proposition 1981/82: 100, bilaga 11, såvitt gäller lönekostnader vid viss omskolning och omplacering samt nämnda motioner vill utskottet anföra följande.

Propositionen

I proposition 1981/82: 100, bilaga 11 (s. 11 och 136), beräknas en besparing om 47 milj. kr. till följd av att kostnader för omskolning och omplacering av kommunalt anställd personal med statligt reglerade tjänster fr. o. m. den 1 januari 1983 överförs till kommunerna. Kostnaderna belastar f. n. anslaget Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering.

Motionerna

1981/82: 1069 av Raul Blücher m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att anslaget F 9 Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering skall i oförändrad omfattning kunna disponeras av lärare och skolledare med statligt reglerad anställning.

2. att riksdagen uttalar att förordningen (1979: 518) om arbetshandikappade i statligt reglerad anställning samt övriga regler som gäller vid rehabilitering och övertalighet även i fortsättningen skall gälla för lärare och skolledare med statligt reglerad anställning.

1981/82: 1971 av Anna-Greta Leijon m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag om ändrade regler för disposition av medel för täckande av lönekostnader vid viss omskolning och omplacering,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt beredning av frågan om omskolning och omplacering av viss personal m. m.

1981/82: 2010 av Hans Nyhage m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag, att arbetsvårdsåtgärder m. m. för kommunalt anställda med statligt reglerade tjänster, som nu utförs av statens arbetsmarknadsnämnd, skall ombesörjas av kommunerna,

2. att riksdagen beslutar att till Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 163 000 000 kr.

Utskottet

Riksdagen har år 1973 slagit fast att kommun som huvudman har samma arbetsgivaransvar beträffande primär- och sekundärkommunalt anställda lärare med statligt reglerad tjänst som beträffande övriga arbetstagare i kommunens tjänst (mot. 1973: 1330, UbU 1973: 44, rskr 1973: 311).

Utbildningsutskottet har återkommit till frågan i sitt betänkande 1975/76: 30 om skolans inre arbete m. m. där det anför (s. 53):

I sin egenskap av huvudman har kommun samma arbetsgivaransvar beträffande primärkommunalt anställda lärare som beträffande övriga arbetstagare i kommunens tjänst. Kommunerna måste därför, såsom Svenska kommunförbundet i yttrande över 1969 års personalvårdsutredning uttalat, sörja för erforderliga personalvårdsinsatser även för lärarpersonalen. Kommunförbundets principuttalande beträffande huvudmannens arbetsgivaransvar i här nämnt avseende är en avgörande utgångspunkt för uppbyggnaden av en fungerande personalvård för lärare. Utskottet har därför särskilt velat erinra om uttalandet och anser att det är angeläget att kommunerna ser över hur de ordnat sitt ansvar för samtliga inom skolan anställda. Det är nödvändigt att skolans personaladministration förbättras och uppnår samma nivå som kommunens personaladministration för övriga anställda.

Av vad som redovisats följer att det åligger kommun som arbetsgivare att pröva alla möjligheter att på likartade eller nya arbetsuppgifter omplacera de lärare som har särskilda svårigheter i sin yrkesverksamhet. Bestämmelser i ämnet finns i förordningen (1979: 518) om arbetshandikappade i statligt reglerad anställning m. m. och i omplaceringsförordningen (1974: 1006, omtryckt 1980: 1093). Därutöver gäller för all rehabiliteringsverksamhet bl. a. 8 § lagen (1974: 13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, 23 § lagen (1974: 12) om anställningsskydd och 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977: 1160).

Åtgärder till stöd för arbetshandikappade skall så långt möjligt bekostas av de medel som myndigheten disponerar. Detta är huvudprincipen. Om det i vissa lägen inte är möjligt att fullfölja denna princip kan anslaget Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering användas övergångs-

vis för en tid av högst tre år, till dess att frågan om anställning har lösts på ett mer slutgiltigt sätt. Därefter skall berörda myndigheters egna medel utnyttjas.

I proposition 1981/82: 100 har föreslagits att kostnader för omskolning och omplacering av kommunalt anställd personal med statligt reglerade tjänster skall bestridas av kommunerna själva. Kostnaderna, som för kalenderår beräknas motsvara 94 milj. kr., belastar f. n. anslaget Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering. I motionerna 1981/82: 1069, 1981/82: 1971 och 1981/82: 2010 föreslås att riksdagen avslår propositionen i denna del. Enligt motion 1981/82: 1971 bör riksdagen dessutom begära att regeringen omgående tar upp överläggningar med kommunerna i frågan och återkommer till riksdagen med de förslag som kan visa sig motiverade.

Utbildningsutskottet vill erinra om att dåvarande statens personalnämnd (SPN) år 1977 i yttrande över förslag till nytt statsbidragssystem för det allmänna skolväsendet ansåg att kostnaderna för omskolning och omplacering av lärare inte borde belasta anslaget Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering utan täckas inom ramen för det nya bidragssystemet för skolan. SPN:s medverkan skulle därigenom – utöver allmän tillsyn och utbildningsverksamhet – kunna i första hand avse medverkan vid omplacering till rent statlig tjänst.

I arbetsgivaransvaret ligger ett ekonomiskt åtagande beträffande erforderliga åtgärder för arbetshandikappade. Enligt utskottets uppfattning har kommunerna ansvaret för att omplaceringar m. m. av lärare kommer till stånd, vid behov i samråd med och under medverkan av statens arbetsmarknadsnämnd (SAMN). Utskottet anser att kostnaderna för omskolning och omplacering av kommunalt anställd personal med statligt reglerade tjänster fr. o. m. den 1 januari 1983 bör bestridas av de kommunala myndigheterna själva. Utskottet har därvid förutsatt att omplaceringsförordningen (1974: 1006) och förordningen (1979: 518) om arbetshandikappade i statligt reglerad anställning fortfarande skall omfatta även innehavare av statligt reglerade lärartjänster med undantag för de delar av bestämmelserna som avser ett övergångsvis bestridande av vissa lönekostnader med statliga medel. Därmed blir lärarpersonalens ställning densamma som för anställda inom försvarsdepartementets område, där vederbörande myndigheter själva bestrider ifrågavarande kostnader för omskolning och omplacering.

Utbildningsutskottet föreslår att arbetsmarknadsutskottet, med hänvisning till vad som anförts i det föregående, avstyrker motionerna 1981/82: 1069, 1981/82: 1971 och 1981/82: 2010.

Stockholm den 18 februari 1982

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Hans Nyhage (m), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Kerstin Göthberg (c), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c), Lars Svensson (s), Göran Persson (s), Gunhild Bollerander (c), Marie Nordström (fp) och Ing-Marie Hansson (s).

Avvikande mening

Stig Alemyr, Lars Gustafsson, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lars Svensson, Göran Persson och Ing-Marie Hansson (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utbildningsutskottet vill" och slutar "och 1981/82: 2010" bort ha följande lydelse:

Det underlag för beslut som nu förelagts riksdagen är inte tillfyllest. En redovisning av förslagets konsekvenser för kommuner och anställda saknas. Likaså har inte redovisats huruvida förslaget föregåtts av överläggningar med kommunerna. Mot bakgrund av det ofullständiga beslutsunderlaget anser utskottet att det nu inte är möjligt för riksdagen att fatta beslut i ärendet. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår regeringens förslag. Regeringen bör omgående uppta överläggningar med kommunerna i syfte att klarlägga förutsättningarna för och konsekvenserna av ändrad fördelning av ansvaret för här berörd verksamhet. Regeringen bör därefter återkomma till riksdagen med de förslag som kan visa sig motiverade. Utbildningsutskottet tillstyrker att arbetsmarknadsutskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 1971 och med anledning av motionerna 1981/82: 1069 och 1981/82: 2010 avslår proposition 1981/82: 100 såvitt gäller ändrade regler för disposition av medel för täckande av lönekostnader vid viss omskolning och omplacering samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om fortsatt beredning av frågan om omskolning och omplacering av viss personal m. m.

Särskilt yttrande

Hans Nyhage, Rune Rydén och Birgitta Rydle (alla m) anför:

Utbildningsutskottet kommer i annat sammanhang att avstyrka bifall till motion 1981/82: 2011, vari yrkas att statsbidraget till grundskolan skall minskas med 47 milj. kr. för budgetåret 1982/83 för att ett belopp av denna storlek skall kunna överföras till anslaget Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering. Därmed har tyvärr förutsättningen för yrkandena i motion 1981/82: 2010 fallit.